

ضرب المثل های فارسی¹

« الف »

آب از دستش نمیچکه !
آب از سر چشمه گله !
آب از آب تکان نمیخوره !
آب از سرش گذشته !
آب پاکي روی دستش ریخت !
آب در کوزه و ما تشنه لبان میگردیم !
آب را گل آلود میکنه که ماهی بگیره !
آب زیر پوستش افتاده !
آب که یه جا بمونه، میگنده .
آبکش و نگاه کن که به کفگیر میگه تو سه سوراخ داری !
آب که از سر گذشت، چه يك ذرع چه صد ذرع - چه يك ني چه صد ني !
آب که سر بالا میره، قورباغه ابوعطا میخونه !
آب نمی بینه و گرنه شناگر قابلیه !
آبی از او گرم نمیشه !
آتش که گرفت، خشک و تر میسوزد !
آخر شاه منشي، کاه کشي است !
آدم با کسی که علي گفت، عمر نمیگه !
آدم بد حساب، دوبار میده !
آدم تنبل، عقل چهل وزیر داره !
آدم خوش معامله، شريك مال مردمه !
آدم دست پاچه، کار را دوبار میکنه !
آدم زنده، زندگی میخواد !
آدم گدا، اینهمه ادا؟!
آدم گرسنه، خواب نان سنگک می بینه !
آدم ناشی، سرنا را از سر گشادش میزنه !
آرد خودمونو بیختم، الك مونو آویختم !
آرزو بر جوانان عیب نیست !
آستین نو پلو بخور !
آسوده کسی که خر نداره --- از کاه و جوش خبر نداره !
آسه برو آسه بیا که گربه ساخت نزنه !
آشپز که دوتا شد، آش یا شوره یا بی نمک !
آش نخورده و دهن سوخته !
آفتابه خرج لحیمه !
آفتابه لگن هفت دست، شام و ناهار هیچی !
آفتابه و لولهنگ هر دو يك کار میکنند، اما قیمتشان موقع گرو گذاشتن معلوم میشه !
آمدم ثواب کنم، کباب شدم !
آمد زیر ابروشو برداره، چشمش را کور کرد !
آنانکه غنی ترند، محتاج ترند !

¹ برگرفته از سایت تیان

آنچه دلم خواست نه آن شد --- آنچه خدا خواست همان شد .
آنرا که حساب پاکه، از محاسبه چه باکه ؟!
آنقدر بایست، تا علف زیر پات سبز بشه !
آنقدر سمن هست، که یاسمن توش گمه !
آنقدر مار خورده تا افعی شده !
آن ممه را لولو برد !
آنوقت که جیک جیک مستانت بود، یاد زمستانت نبود ؟
آواز دهل شنیده از دور خوشه !
اجاره نشین خوش نشینه !

ارزان خری، انبان خری !
از اسب افتاده ایم، اما از نسل نیفتاده ایم !
از اونجا مونده، از اینجا رونده !
از اون ترس که های و هوای داره، از اون ترس که سر به تو داره !
از این امامزاده کسی معجز نمی بینه !
از این دم بریده هر چی بگی بر میاد !
از این ستون بان ستون فرجه !
از بی کفنی زنده ایم !
از دست پس میزنه، با پا پیش میکشه !
از تنگی چشم پیل معلوم شد --- آنانکه غنی ترند محتاج ترند !
از تو حرکت، از خدا برکت .
از حق تا نا حق چهار انگشت فاصله است !
از خر افتاده، خرما پیدا کرده !
از خرس موئی، غنیمته !
از خر میپرسی چهارشنبه کیه ؟!
از خودت گذشته، خدا عقلی به بچه هات بده !
از درد لا علاجی به خر میگه خانمباجی !
از دور دل و میبره، از جلو زهره رو !
از سه چیز باید حذر کرد، دیوار شکسته، سگ درنده، زن سلیطه !
از شما عباسی، از ما رقاصی !
از کوزه همان برون تراود که در اوست ! ((گر دایره کوزه ز گوهر سازند))
از کیسه خلیفه می بخشه !
از گدا چه یک نان بگیرند و چه بدهند !
از گیر دزد در آمده، گیر رمال افتاد !
از ماست که بر ماست !
از مال پس است و از جان عاصی !
از مردی تا نامردی یک قدم است !
از من بدر، به جوال گاه !
از نخورده بگیر، بده به خورده !
از نو کیسه قرض مکن، قرض کردی خرج نکن !
از هر چه بدم اومد، سرم اومد !
از هول هلیم افتاد توی دیگ !
از یک گل بهار نمیشه !
از این گوش میگیره، از آن گوش در میکنه !
اسباب خونه به صاحبخونه میره !

اسب پیشکشی رو، دندوناشو نمیشمرند !
اسب ترکمنی است، هم از توبره میخوره هم از آخور !
اسب دهنده جو خود را زیاد میکنه !
اسب را گم کرده، پی نعلش میگردد !
اسب و خر را که یکجا ببندند، اگر همبو نشند همخو میشند !
استخري که آب نداره، اینهمه قورباغه میخواد چکار ؟!
اصل کار برو روست، کچلي زیر پوست !
اکبر ندهد، خدای اکبر بدهد !
اگر بیل زنی، باغچه خودت را بیل بزنی !
اگر برای من آب نداره، برای تو که نان داره !
اگر بیوشی رختی، بنشیني به تختی، تازه می بینمت بچشم آن وختی !
اگه باباشو ندیده بود، ادعای پادشاهی میکرد !
اگه پشیمونی شاخ بود، فلانی شاخش با آسمان میرسید !
اگه تو مرا عاق کنی، منم ترا عوق میکنم !
اگر جراحی، پیزی خود تو جا بنداز !
اگه خدا بخواهد، از نر هم میدهد !
اگه خاله امریش داشت، آقا دائیم بود !
اگه خیر داشت، اسمشو می گذاشتند خیرالله !
اگر دانی که نان دادن ثواب است --- تو خود میخور که بغدادت خرابست !
اگه دعای بچه ها اثر داشت، یک معلم زنده نمی موند !
اگه زاغی کنی، روقی کنی، میخورمت !
اگه زری بیوشی، اگر اطلس بیوشی، همون کنگر فروشى !
اگه علی ساریونه، میدونه شترو کجا بخوابونه !
اگه کلاغ جراح بود، ماتحت خودشو بخیه میزد .
اگه لالائی بلدی، چرا خوابت نمیره !
اگه لر بازار نره بازار میگنده !
اگه مردی، سر این دسته هونگ (هاون) و بشکن !
اگه بگه ماست سفیده، من میگم سیاهه !
اگه مهمون یکی باشه، صاحبخونه برایش گاو می کشه !
اگه نخوردیم نون گندم، دیدیم دست مردم !
اگه نی زنی چرا بابات از حصه مرد !
اگه هفت تا دختر کور داشته باشه، یکساعته شوهر میده !
اگه همه گفتند نون و پنیر، تو سرت را بگذار زمین و بمیر !
امان از خانه داری، یکی میخري دو تا نداری !
امان ازدوغ لیلی ، ماستش کم بود آبش خیلی !
انگور خوب، نصیب شغال میشه !
اوسا علم ! این یکی رو بکش قلم !
اولاد، بادام است اولاد اولاد، مغز بادام !
اول بچش، بعد بگو بی نمکه !
اول برادريتو ثابت کن، بعد ادعای ارث و ميراث کن !
اول بقالی و ماست ترش فروشى !
اول پیاله و بد مستی !
اول ، چاه را بکن، بعد منار را بدزد !
ای آقای کمر باریک، کوچه روشن کن و خانه تاریک !
این تو بمیری، از آن تو بمیری ها نیست !

اینجا کاشون نیست که کپه با فعله باشه !
این حرفها برای فاطمی تبون همیشه !
این قافله تا به حشر لنگه !
اینکه برای من آوردی، بپر برای خاله ات !
اینو که زائیدی بزرگ کن !
این هفت صنار غیر از اون چارده شی است !
اینهمه چریدی دنیه ات کو؟!
اینهمه خر هست و ما پیاده میریم !

« ب »

با آل علی هر که در افتاد ، ور افتاد .
با اون زبون خوشت، با پول زیادت، یا با راه نزدیک !
با این ریش میخواهی بری تجریش ؟
با پا راه بری کفش پاره میشه، با سر کلاه !
با خوردن سیرشده با لیسیدن نمیشی !
باد آورده را باد میبرد !
با دست پس میزنه، با پا پیش میکشه !
بادنجان بم آفت ندارد !
بارون آمد، ترکها بهم رفت !
بار کج به منزل نمیرسد !
با رمال شاعر است، با شاعر رمال، با هر دو هیچکدام با هر هیچکدام هر دو !
بازی اشکنک داره ، سر شکستنک داره !
بازی بازی، با ریش بابا هم بازی !
با سیلی صورت خودشو سرخ نگهمیداره !
با کدخدا بساز، ده را بچاپ !
با گرگ دنیه میخوره، با چوپان گریه میکنه !
بالابالاها جاش نیست، پائین پائین ها راش نیست !
بالاتو دیدیم ، پائینتم دیدیم !
با مردم زمانه سلامی و والسلام .
تا گفته ای غلام توام، میفروشت !
با نردبان به آسمون همیشه رفت !
با همین پرو پاچین، میخواهی بری چین و ماچین ؟
باید گذاشت در کوزه آبش را خورد !
با یکدست دو هندوانه نمیشود برداشت !
با یک گل بهار همیشه !
با یک گل بهار همیشه !
با یک گل بهار همیشه !
به اشتهای مردم نمیشود نان خورد !
به بهلول گفتند ریش تو بهتره یا دم سگ ؟ گفت اگر از پل جستم ریش من و گرنه دم سگ !
بجای شمع کافوری چراغ نفت میسوزد !
بچه سر پیری زنگوله پای تابوته !
بچه سر راهی برداشتم پسر بچه، شوهرم شد !
بخور و بخواب کار منه، خدا نگهدار منه !

بد بخت اگر مسجد آدینه بسازد --- یا طاق فرود آید، یا قبله کج آید !
 به درویشه گفتند بساطتو جمع کن ، دستشو گذاشت در دهنش !
 بدعای گریه کوره بارون نمیداد !
 بدکار رو که رو بدی طلبکار میشه !
 برادران جنگ کنند، ابلهان باورکنند !
 برادر پشت ، برادر زاده هم پشت
 خواهر زاده را با زر بخر با سنگ بکش!
 برادری بجا، بزغاله یکی هفت صنار !
 برای کسی بمیر که برات تب کنه !
 برای همه مادری، برای ما زن بابا !
 برای يك بی نماز، در مسجد و نمی بندند !
 برای یه دستمال قیصریه رو آتیش میزنه !
 بر عکس نهند نام زنگی کافور !
 به روباهه گفتند شاهدت کیه ؟ گفت: دمیم !
 بزبون خوش مار از سوراخ در میاد !
 بزک نمیر بهار میاد --- کنیزه با خیار میاد !
 بزگر از سر چشمه آب میخوره !
 به شتره گفتند شاشت از پسه ، گفت : چه چیزم مثل همه کسه ؟!
 به شتر مرغ گفتند بار ببر، گفت : مرغم، گفتند : ببر، گفت : شترم !
 بعد از چهل سال گدایی، شب جمعه را گم کرده !
 بعد از هفت کره، ادعای بکارت !
 بقاطر گفتند بابات کیه ؟ گفت : آقاداتیم اسبه !
 به کیشی آمدند به فیشی رفتند !
 به گریه گفتند گهت درمونه، خاک پاشید روش !
 به کچله گفتند : چرا زلف نمیزاری ؟ گفت : من از این قرنتی گیرها خوشم نمیداد !
 به کک بنده که رقااص خداست !
 بگو نبین، چشممو هم میگذارم، بگو نشنو در گوشمو میگیرم، اما اگر بگی نفهمم، نمیتونم !
 بگیر و ببند بده دست پهلوون !
 بلبل هفت تا بچه میزاره، شیش تاش سسکه، یکیش بلبل !
 بمالت نناز که بیک شب بنده، به حسنت نناز که بیک تب بنده !
 بمایه میگه تو در نیا من در میام !
 بمرغشان کیش نمیشه گفت !
 بمرگ میگیره تا به تب راضی بشه !
 بوجار لنجونه از هر طرف باد بیاد، بادش میده !
 بهر کجا که روی آسمان همین رنگه !
 به یکی گفتند : سرکه هفت ساله داری ؟ گفت : دارم و نمیدم، گفتند : چرا ؟ گفت : اگر میدادم هفت ساله
 نمیشد !
 به یکی گفتند : بابات از گرسنگی مرد . گفت : داشت و نخورد ؟ !
 بمیر و بدم !
 به گاو و گوسفند کسی کاری نداره !
 بیله دیگ، بیله چغندر !

» پ «

پا را به اندازه گلیم باید دراز کرد !

پای خروستو ببند، بمرغ همسایه هیز نگو !
پایین پایین ها جاش نیست، بالا بالا ها راش نیست !
پز عالی، جیب خالی !
پس از چهل سال چارواداری، الاغ خودشو نمیشناسه !
پس از قرنی شنبه به نوروز میافته !
پستان مادرش را گاز گرفته !
پسر خاله دسته دیزی !
پسر زائیدم برای رندان، دختر زائیدم برای مردان، موندم سفیل و سرگردان !
پدر کو ندارد نشان از پدر --- تو بیگانه خوانش نخوانش پسر !
پشت تاپو بزرگ شده !
پنج انگشت برادرند، برابر نیستند !
پوست خرس زده میفروشه !
پول است نه جان است که آسان بتوان داد !
پول پیدا کردن آسونه، اما نگهداریش مشکله !
پول حرام، یا خرج شراب شور میشه یا شاهد کور !
پولدارها به کیاب، بی پولها به بوی کیاب ،
پول ما سکه عَمَر داره !
پیاده شو با هم راه بریم !
پیاز هم خودشو داخل میوه ها کرده !
پی خر مرده میگرده که نعلش را بکنه !
پیراهن بعد از عروسی برای گل منار خوبه !
پیرزنه دستش به درخت گوجه نمیرسید، می گفت : ترشی بمن نمیسازه !
پیش از آخوند منبر نرو !
پیش رو خاله، پشت سر چاله !
پیش قاضی و معلق بازی !

« ت »

تا ابله در جهان، مفلس در نیمانه !
تابستون پدر یتیمونه !
تا پریشان نشود کار بسامان نرسد !
تا تریاق از عراق آرند، مار گزیده مرده باشد !
تا تنور گرمه نون و بچسبون !
تا چراغ روشنه جونورها از سوراخ میان بیرون !
تا شغال شده بود به چنین سوراخی گیر نکرده بود !
تا کرکس بچه دارشد، مردار سیر نخورد !
تا گوساله گاو بشه ، دل مادرش آب میشه !
تا مار راست نشه توی سوراخ نمیره !
تا نازکش داری نازکن، نداری پاهاتو دراز کن !
تا نباشد چیزکی مردم نگویند چیزها !
تا هستم بریش تو بستم ! تب تند عرقش زود در میاد !
تخم دزد، شتر دزد میشه !
تخم نکرد نکرد وقتی هم کرد توی کاهدون کرد !
تا تو فکر خر بکنی ننه، منو در بدر میکنی ننه !
ترب هم جزء مرکبات شده !

ترتيزك خريدم قاتق نونم بشه، قاتل جونم شد !
تره به تخمش ميره، حسني به باباش !
تعارف كم كن و بر مبلغ افزا !
تغاري بشكنه ماستي بريزد --- جهان گردد به كام كاسه ليسان !
تف سر بالا، بر ميگرده بريس صاحبش !
تلافي غوره رو سر كوره در مياره !
تنبان مرد كه دو تا شد بفكر زن دوم ميافته !
تنبل مرو به سايه، سايه خودش ميايه !
تنها بقاضي رفته خوشحال برميگرده !
تو از تو، من از بيرون !
تو بگو ((ف)) من ميگم فرحزاد !
تويه گرگ مرگه !
تو كه ني زن بودي چرا آقا دائيت از حصبه مرد !
تومون خودمونو ميكشه، بيرونمون مردم را !
توي دعوا نون و حلوا خير نميكنند !

« ج »

جا تره و بچه نيست !
جاده دزد زده تا چهل روز امنه !
جايي نميخوايه كه آب زيرش بره !
جايي كه ميوه نيست چغندر ، سلطان مركباته !
جواب ابلهان خاموشيست !
جواب هاي، هويه !
جواني كجائي كه يادت بخير !
جوجه را آخر پائيز ميشمرند !
جوجه همسشه زير سبد نميمونه !
جون بعزرائيل نميده !
جهود، خون ديده !
جهود، دعاش را آورده !
جييش تار عنكبوت بسته !
جيگر جيگره ، ديگر ديگره !

« چ »

چار ديواري اختياري !
چاقو دسته خودشو نمييره !
چاه كن هميشه ته چاهه !
چاه مكن بهر كسي، اول خودت، دوم كسي !
چاه نكنده منار دزدیده !
چرا توپچي نشدي !
چراغي كه به خونه رواست، به مسجد حرام است !
چشته خور بدتر از ميراث خوره !
چشم داره نخودچي، ابرو نداره هيچي !
چشمش آلبالو گيلاس مي چينه !

چشمش هزار کار میکنه که ابروش نمیدونه !
 چغندر گوشت نمیشه، دشمنم دوست نمیشه !
 چنار در خونه شونو نمي بينه !
 چوب خدا صدا نداره ، هر کي بخوره دوا نداره !
 چوب دو سر طلا ست !
 چوب را که برداري، گربه دزده فرار میکنه !
 چوب معلم گله، هر کي نخوره خله !
 چو به گشتي، طبیب از خود میازار --- چراغ از بهر تاریکی نگه دار !
 چو دخلت نیست خرج آهسته تر کن --- که گوهر فرو شست یا پيله ورا!
 چه خوشست میوه فروشي --- گر کس نخرد خودت بنوشي !
 چه عزائست که مرده شور هم گریه میکنه !
 چه علي خواجه، چه خواجه علي !
 چه مردی بود کز زنی کم بود !
 چیزی که شده پاره، وصله ور نمي داره !
 چیزی که عوض داره گله نداره !

« خ »

خار را در چشم دیگران مي بينه و تير را در چشم خودش نمي بينه !
 خاشاک به گاله ارزونه، شنبه به جهود !
 خاك خور و نان بخيلان مخور ! (... خار نه اي زخم ذليلان مخور)
 خاك کوچه براي باد سودا خويه !
 خال مهرويان سياه و دانه فلغل سياه --- هر دو جانسوز است اما اين کجا و آن کجا ؟!
 خاله ام زائیده، خاله زام هو کشیده !
 خاله را میخواهند براي درز ودوز و گرنه چه خاله چه يوز !
 خاله سوسکه به بچه اش میگه : قربون دست و پاي بلوريت !
 خانه اي را که دو کدبانوست، خاك تا زانوست !
 خانه اگر پر از دشمن باشه بهتره تا خالي باشه !
 خانه خرس و باديه مس ؟
 خانه داماد عروسيست، خانه عروس هيچ خبري نيست !
 خانه دوستان بروب و در دشمنان را مکوب !
 خانه قاضي گردو بسياره شماره هم داره !
 خانه کلیمي نرفتم وقتي هم رفتم شنبه رفتم !
 خانه نشيني بي بي از بي چادريست !
 خانه همسايه آش ميپزند بمن چه ؟!
 خدا به آدم گدا، نه عزا بده نه عروسي !
 خدا برف را به اندازه بام ميده !
 خدا جامه ميدهد کو اندام ؟ نان ميدهد کو دندان ؟
 خدا خر را شناخت، شاخش نداد !
 خدا داده بما مالي، يك خر مانده سه تا نالي !
 خدا دير گيره، اما سخت گيره !
 خدا را بنده نيست !
 خدا روزي رسان است، اما اهني هم مي خواد !
 خدا سرما را بقدر بالا پوش ميده !
 خدا شاه ديواري خراب کنه که اين چاله ها پر بشه !

خدا گر ببندد ز حکمت دري --- ز رحمت گشاید در دیگری !
خدا میان دانه گندم خط گذاشته !
خدا میخواهد بار را بمنزل برساند من نه، يك خر دیگه !
خدا نجار نیست اما در و تخته رو خوب بهم میندازه !
خدا وقتی بخواد بده، نمپرسه تو کی هستی ؟
خدا وقتی ها میده، ور ور جماران هم ، ها میده !
خدا همه چیز را به يك بنده نمی ده !
خدا همونقدر که بنده بد داره، بنده خوب هم داره !
خدایا آنکه را عقل دادی چه ندادی و آنکه را عقل ندادی چه دادی ؟ ((خواجه عبدالله انصاری))
خدا به عقل زیاد بتو بده به پول زیاد بمن !
خر، آخور خود را گم نمیکنه !
خراب بشه باغی که کلیدش چوب مو باشه !
خر، ار جل ز اطللس بپوشد خر است !
خر است و يك کیله جو !
خر از لگد خر ناراحت نمیشه !
خر باربر، به که شیر مردم در !
خر به بوسه و پیغام آب نمی خوره !
خریزه شیرین مال شغاله !
خریزه که خوردی باید پای لرزش هم بشینی !
خریزه میخواهی یا هندوانه : هر دو دانه !
خریاریو باقلا بار کن !
خر، پایش يك بار به چاله میره !
خرچ که از کیسه مهمان بود --- حاتم طایی شدن آسان بود !
خر چه داند قیمت نقل و نبات ؟
خر خالی یرقه میره !
خر، خسته - صاحب خر، ناراضی !
خر خفته جو نمی خوره !
خر دیزه است، به مرگ خودش راضی است تا ضرر بصاحبش بزنه !
خر را با آخورمیخوره، مرده را با گور !
خر را جای می بندند که صاحب خر راضی باشه !
خر را که به عروسی میبرند، برای خوشی نیست برای آبکشی است !
خر را گم کرده پی نعلش میگرده !
خر، رو به طویله تند میره !
خرس، تخم میکنه یا بچه ؟ از این دم بریده هر چی بگی برمیاد !
خرس در کوه، بو علی سیناست !
خرس شکار نکرده رو پوستشو نفروش !
خر سواری را حساب نمیکنه !
خر، سی شاهی ، پالون دو زار !
خر کریم را نعل کردن !
خر که جو دید، کاه نمیخوره !
خر، که علف دید گردن دراز میکنه !
خر گچ کش روز جمعه از کوه سنگ میاره !
خر لخت راپالانشو بر نمیدارند!
خر ما از کرگی دم نداشت !
خر ناخنکی صاحب سلیقه میشود !

خروار نمکه، مثقال هم نمکه !
خر وامانده معطل چشمه !
خروسي را که شغال صبح ميبره بگذار سر شب بيره !
خر، همان خره پالانش عوض شده !
خریت ارث نیست بهره خداداده س !
خري که از خري وابمونه بايد يال و دمشو برید !
خوشبخت آنکه خورد و کشت، بدبخت آنکه مرد و هشت !
خواب پاسبان، چراغ دزده !
خنده کردن دل خوش ميخواد و گريه کردن سر وچشم !
خواهر شوهر، عقرب زیر فرشه !
خواست زیر ابروشو برداره، چشماشو کور کرد !
خواهي نشوي رسوا هم رنگ جماعت شو !
خوبي لر به آنست که هر چه شب گوید روزنه آنست !
خودتو خسته بين، رفيقتو مرده !
خودشو نميتونه نگهداره چطور منو نگهميداره ؟
خود گوئي و خود خندي، عجب مرد هنر مندي !
خودم کردم که لعنت بر خودم باد !
خوردن خوبي داره ، پس دادن بدی !
خوشا بحال کسانی که مردند و آواز ترا نشنيدند !
خوشا چاهي که آب از خود بر آرد !
خوش بود گر محک تجربه آید بميان --- تا سیه روی شود هر که دراو غش باشد .
خوش زبان باش در امان باش !
خولي بکفم به که کلنگي بهوا !
يك ده آباد به از صد شهر خراب !
خونسار است و يك خرس !
خير در خانه صاحبش را ميشناسد !
خيك بزرگ، روغنش خوب نمیشه !

« د »

دادن بدیوانگي گرفتن بعاقلي !
دارندگيست و برازندگي !
داري طرب کن، نداری طلب کن !
داشتم داشتم حساب نیست، دارم دارم حساب !
دانا داند و پرسد نادان نداند و نپرسد !
دانا گوشت ميخورد نادان چغندر !
دانه فلفل سیاه و خال مهرویان سیاه --- هر دو جانسوز است اما این کجا و آن کجا !
دایه از مادر مهربانتر را باید پستن برید !
دختر، تخم تر تيزک است !
دختر تبیل، مادر کدبانو را دوست داره !
دخترمخوهي ماماش را بين --- کرباس ميخواهي پهناش را بين !
دختر همسايه هر چه چل تر براي ما بهتر !
دختری که مادرش تعريف بکنه براي آقا دائيش خويه !
درازي شاه خانم به پهنای ماه خانم در !
در بیابان گرسنه را شلغم پخته به ز نقره خام !

در بیابان لنگه کفش، نعمت خداست !
در پس هر گریه آخر خنده ایست !
در جنگ، حلوا تقسیم نمیکنند !
در جوانی مستی، در پیری سستی، پس کی خدا پرستی؟!
در جهان هر کس که داره نان مفت، میتواند حرفهای خوب گفت !
در جهنم عقربی هست که از دستش به مار غاشیه پناه میبرند !
در جیبش را تار عنکبوت گرفته است !
در چهل سالگی طنبور میآموزد در گور استاد خواهد شد !
در حوضی که ماهی نیست ، قورباغه سپهسالاره !
در خانه ات را ببند همسایه تو دزد نکن !
در خانه اگر کس است یکحرف بس است !
در خانه بیعاره ها نقاره میزنند !
در خانه مور، شبی می طوفانست !
در خانه هر چه، مهمان هر که !
درخت اگر متحرک شدي ز جای بجای --- نه جور اره کشیدی نه جفای تبر !
درخت پر بار، سنگ میخوره !
درخت پر بار، سنگ میخوره !
درخت کاهلی بارش گرسنگی است !
درخت کج جز باتش راست همیشه !
درخت گردکان پایین بلندی --- درخت خریزه الله اکبر !
درخت هر چه بارش بیشتر بشه، سرش پائین تر میاد !
درد دل خودم کم بود، اینهم قرقر همسایه !
درد، کوه کوه میاد، مومو میره !
در دروازه را همیشه بست، اما در دهن مردم و همیشه بست !
در دنیا همیشه بیک پاشنه نمیچرخه !
در دنیا یه خوبی میمونه به بدی !
در دیزی واژه، حیای گریه کجا رفته !
در زمستان، الو، به از پلوه !
در زمستان یه جل بهتر از یه دسته گله !
درزی در کوزه افتاد !
در زیر این گنبد آنوسی، یکجا عزاست یکجا عروسی !
درس ادیب اگر بود زمزمه محبتی --- جمعه به مکتب آورد طفل گریز پای را . ((نظیری نیشابوری))
در شهر کورها یه چشمی پادشاست !
در شهر نی سواران باید سوار نی شد !
در عفو لذتیبست که در انتقام نیست !
در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست ! ((حافظ شیرازی))
در کف شیر نر خونخواره ای --- غیر از تسلیم و رضا کو چاره ای ؟
در مجلس خود راه مده همچو منی را --- کافسرده دل افسرده کند انجمنی را !
درم داران عالم را کرم نیست --- کریمان را بدست اندر درم نیست !
در مسجده، نه کند نیست نه سوزوندنی !
در نمک ریختن توی دیگ باید به مرد پشت کرد !
درویش از ده رانده، ادعای کدخدائی کند !
درویش مومیائی، هی میگی و نمیائی !
درویش را گفتند : در دکانتو ببند دهنشو هم گذاشت !
در، همیشه بیک پاشنه نمیگرده !

درهفت آسمان يك ستاره نداره !
دزد، آب گرون ميخوره !
دزد بازار آشفته ميخواهد!
دزد باش و مرد باش !
دزد به يك راه ميرود، صاحب مال به هزار راه !
دزد حاضر و بز حاضر !
دزد ناشي به كاهدون ميزنه !
دزدي آنها شلغم ؟ !
دزدي كه نسيم را بدزدد دزد است !
دست بالاي دست بسيار است . ((در جهان پيل مست بسيار است ...))
دست به دنيا هر كي بزني صدا ميده !
دست بريده قدر دست بريده را ميدونه !
دست بشكند در آستين، سر بشكند در كلاه !
دست بيچاره چون بجان نرسد --- چاره جز پيرهن دريدن نيست !
دست بي هنر كفچه گدئيست !
دست پشت سر نداره !
دست پيش را گرفته كه پس نيفته !
دست چريه، بمال سرت !
دست چو نميرسد به خانم --- درياب كنيز مطيخي را !
دست چو نميرسد به كوكو، خشكه پلو را فرو كو !
دست تنگي بدتر از دلتنگي است !
دست خالي براي تو سر زدن خويه !
دست در كاسه و مشت در پيشاني !
دست، دست را ميشناسه !
دست دكاندار تلخ است !
دست راست را از چپ نميشناسه !
دستش به خر نميرسه پالان خر را بر ميدارد !
دستش به دم گاو بند شده !
دستش به عرب و عجم بند شده است !
دستش بدهنش ميرسه !
دستش در كيسه خليفه است !
دستش را به كمرش گرفته كه از بيگي نيفته !
دستش شيره ايست يا دستش چسبناك است !
دستش را توي حنا گذاشت !
دست شكسته بكار مير، دل شكسته بكار نميره !
دست شكسته وبال گردنه !
دستش نمك نداره !
دست كار دل و نميكنه و دل كار دست و نميكنه !
دستش كچه !
دست كه به چوب بردي گربه دزده حساب كار خودشو ميكنه !
دست كه بسيار شد بركت كم مي شود !
دست ما کوتاه و خرما بر نخيل . ((پاي ما لنگ است و منزل بس دراز)) ((حافظ شيرازي))
دست ننت درد نكنه !
دست و روت را بشور منم بخور !
دست و روپش را با آب مرده شور خانه شسته است !

دستي را که حاکم بیره خون نداره یا دیه نداره !
دستي را که نمیتوان برید باید بوسید !
دستي را که از من برید، خواه سگ بخورد خواه گریه !
دشمنان در زندن با هم دوست شوند !
دشمن دانا بلندت میکند --- بر زمینت میزند نادان دوست !
دشمن دانا که غم جان بود --- بهتر از دوست که نادان بود . ((نظامي))
دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد . ((داني که چه گفت زال با رستم گرد)) ((سعدي))
دعا خانه صاحبش را میشناسد !
دعا کن ((الف)) بمیره یا دعا کن بابات بمیره !
دعوا سر لحاف ملا نصرالدین بود !
دلاکها که بیکار میشوند سر هم را میتراشند !
دل بیغم دراین عالم نباشد --- اگر باشد بنی آدم نباشد .
دل سفره نیست که آدم پیش هر کس باز کنه !
دلش درو طاقچه نداره !
دلم خوشه زن بگم اگر چه کمتر از سگم !
دلو همیشه از چاه درست در نمیاد !
دماغش را بگیری جانش در میاد !
دم خروس از جییش پیداست !
دمش را توي خمره زده است !
دندن اسب پیشکشی را نمیشمارند !
دنده را شتر شکست، تاوانش را خر داد !
دنیا پس از مرگ ما، چه دریا چه سراب !
دنیا دمش درازه !
دنیا جای آزمایش است، نه جای آسایش !
دنیا، دار مکافات !
دنیا را آب بیره او را خواب میبیره !
دنیا را هر طور بگیری میگذره !
دنیا پیش مثل آخرت یزیده !
دنیا محل گذره !
دو تا در را پهلوي هم میگذارند برای اینست که به درد هم برسند !
دو خروس بچه از يك مرغ پیدا میشوند، یکی ترکی میخونه یکی فارسي !
دود از کنده بلند میشه !
دود، روزنه خودشو پیدا میکنه !
دو دستماله میرقصه !
دور اول و بد مستي ؟
دور دور میرزا جلاله ، يك زن به دو شوهر حلاله !
دوري و دوستي !
دوست آنست که بگریاند. دشمن آنست که بخنداند !
دوست همه کس، دوست هیچکس نیست !
دوستي بدوستي در، جو بیار زرد آلو بیر !
دوستي دوستي از سرت میکنند پوستي ؟!
دو صد گفته چو نیم کردار نیست !
دو صد من استخوان باید که صدمن بار بردارد !
دوغ در خانه ترش است !
دوغ و دوشاب در نظرش یکیست !

دو قرت و نیمش باقیه !
دو قرص نان اگر از گندم است و گر از جو --- دوتاې جامه اگر کهنه است و گر از نو .

هزار مرتبه بهتر بنزد ابن یمین --- زفرمملکت کیقباد و کیخسرو .
ده انگشت را خدا برابر نیافریده !
ده ، برای کدخدا خوبه و برادرش !
ده درویش در گلیمی بخشیدند و دو پادشاه در اقلیمی نگنجند .
دهنش آستر داره !
دهنش چاک و بست نداره !
دهن مردم را نمیشود بست !
دهنه جیبش را تار عنکبوت گرفته !
دیده می بینه ، دل میخواد !
دیر آمده زود میخواد بره !
دیر زائیده زود میخواد بزرگ کنه !
دیشب همه شب کمچه زدی کو حلوا ؟!
دیگ به دیگ میگه روت سیاه ، سه پایه میگه صل علی !
دیگران کاشتند ما خوردیم ، ما میکاریم دیگران بخورند !
دیگ ملا نصرالدین است !
دیوار حاشا بلنده !
دیوار موش داره ، موش هم گوش داره !
دیوانه چو دیوانه به بیند خوشش آید !

« د »

ذات نایافته از هستی بخش --- کی تواند که شود هستی بخش ؟! ((جامی))
ذره ذره کاندین ارض و سماست --- جنس خود را همچو گاه و کهرباست . ((مولوی))
ذره ذره جمع گردد وانگهی دریا شود .

« ر »

راستی هیبت الهی یا میخواهی منو بترسونی ؟!
راه دزد زده تا چهل روز امنه !
راه دویده ، کفش دریده !
رحمت بکفن دزد اولی !
رخت دو جاری را در یک طشت همیشه شست !
رستم است و یکدست اسلحه !
رستم در حمام است !
رستم صولت و افندی پیزی !
رسیده بود بلایی ولی به خیر گذشت . ((نریخت درد می و محتسبز دیر گذشت ...)) ((آصفی هروی))
رطب خورده کی منع رطب چون کند !
رفت زیر ابروش را برداره چشمش را هم کور کرد !
رفت به نان برسه بجان رسید !
رفتم ثواب کنم کباب شدم !
رفتم خونه خاله دلم واشه ، خاله خسبید دلم پوسید !
رفتم شهر کورها ، دیدم همه کور ، منم کور !

رقاصه نمیتونست برقصه میگفت زمین کجه !
رند را بند و قحبه را پند سود نکند !
رنگم بین و حالمو نپرس !
روبرو خاله و پشت سر چاله !
روده بزرگه روده کوچیکه رو خورد !
روز از نو، روزی از نو !
روز گار آئینه را محتاج خاکستر کند !
روزگار است اینکه گه عزت دهد و گه خوار دارد --- چرخ بازیگر از این بازیچه ها بسیار دارد . ((قائم مقام فراهانی))

روزه خوردنشو دیدم، ولی نماز کردنش را ندیده ام !
روزی به قدمه !
روزی گریه دست زن شلخته است !
روضه خوان پشمه چال است !
روغن چراغ ریخته وقف امامزاده !
روغن روی روغن میره ، بلغور، خشک میمونه !
رو مسخرگی پیشه کن و مطربی آموز --- تا داد خود از کهنتر و مهتر بستانی . ((عبید زاکانی))
روی گدا سیاهه ولی کیسه اش پره !
ریسمان سوخت و کجیش بیرون نرفت !
ریش و قیچی هر دو در دست شماست !

« ز »

ز آب خرد، ماهی خرد خیزد --- نهنگ آن به که از دریا گریزد !
زاغم زد و زو غم زد، پس مانده کلاغ کورم زد !
زبان بریده بکنجی نشسته صم بکم --- به از کسی که نباشد زبانش اندر حکم . ((سعدی))
زبان خر را خلج میدونه !
زبان خوش، مار را از سوراخ بیرون میآورد !
زبان سرخ سر سبز میدهد بر باد --- بهوش باش که سر در سر زبان نکنی .
زبان گوشت است بهر طرف که بچرخانی میچرخه !
زخم زبان از زخم شمشیر بدتره !
زدی ضربتی ضربتی نوش کن !
زرد آلو را میخورند برای هسته اش !
زرنگی زیاد فقر میآره !
زرنگی زیاد مایه جوانمردگیست !
ز عشق تا بصوری هزار فرسنگ است ! ((دلی که عاشق و صابر بود مگر سنگ است ؟)) ((سعدی))
زعفران که زیاد شد بخورد خر میدهند !
زکوة تخم مرغ یک دانه پنبه دونه است !
زمانه ایست که هر کس بخود گرفتار است ! ((تو هم در آینه حیران حسن خویشی ...)) ((آصفی هروی))
زمانه با تو نسازد، تو با زمانه بساز!
زمستان رفت و رو سیاهی به زغال موند !
زن آبستن گل میخوره اما گل داغستان !
زن ازغازه سرخ رو شود و مرد از غزا !
زن بد را اگر در شیشه هم بکنند کار خودشو میکنه !
زن بلاست ، اما الهی هیچ خانه ای بی بلا نباشه !

زن بیوه را میوه اش میخوانند !
زن تا نزنائیده دلبره، وقتیکه زائید مادره !
زن جوان را تیری به پهلو نشیند به که پیری !
زن راضی، مرد راضی، گور پدر قاضی !
زن سلیطه سگ بی قلاده است !
زن که رسید به بیست، باید بحالش گریست !
زنگوله پای تابوت !
زن نجیب گرفتن آسونه، ولی نگهداریش مشکله !
زن و شوهر جنگ کنند، ابلهان باور کنند !
زنی که جهاز نداره، اینهمه ناز نداره !
زورش بخر نمیرسه پالون خر را بر میداره !
زور داری، حرفت پیشه !
زور دار پول نمیخواد، بی زور هم پول نمیخواد !
زهر طرف که کشته شود اسلام است !
زیر اندزش زمین است و رواندازش آسمون !
زیر پای کسی پوست خریزه گذاشتن !
زیر دمش سست است !
زیر دیگ آتش است و زیر آدم آدم !
زیر سرش بلنده !
زیر شالش قرصه !
زیر کاسه نیم کاسه ایست .
زیره به کرمان میبره !

« س »

سال به دوازده ماه ما می بینیم یکدفعه هم تو بین !
سال به سال دریغ از پارسال !
سالها میگذاره تا شنبه به نوروز بیفته !
سالی که نکوست از بهارش پیداست !
سیوی خالی را بسیوی پر مزن !
سیوی نو آب خنک دارد !
سیلش آویزان شد !
سیلش را باید چرب کرد !
سپلشت آید و زن زاید و مهمان عزیزت برسد !
سخن خود تو کجا شنیدی، اونجا که حرف مردم شنیدی !
سر بریده سخن نگوید !
سر بزرگ بلای بزرگ داره !
سر بشکنه در کلاه، دست بشکنه در آستین !
سر بی صاحب میتراشه !
سر بیگناه، پای دار میره اما بالای دار نمیره !
سر پیری و معرکه گیری !
سر تراشی را از سر کچل ما میخواد یاد بگیره !
سر حلیم روغن میرود !
سر خر باش، صاحب زر باش !
سر را با پنبه میبرد !

سر را قمي مي شکنه تاوانش را کاشي ميده !
سر زلف تو نباشد سر زلف دگري !
سررش از خودش نيست .
سررش به تنش زيادي ميکنه !
سررش به کلاش مبارزه !
سررش بوي قرمه سبزي ميده !
سررش توي حسابه !
سررش توي لاک خودشه !
سررش جنگه اما دلش تنگه !
سررش را پيراهن هم نميدونه !
سر قبري گريه کن که مرده توش باشه !
سر قبرم کثافت نکن از فاتحه خواندنت گذشتم !
سر کچل را سنگي و ديوانه را دنگي !
سر کچل و عرقچين !
سرکه مفت از عسل شيرين تره !
سرکه نقد بهتر از حلواي نسيه است !
سرکه نه در راه عزيزان بود --- بار گرانيست کشيدن بدوش ! ((سعدي))
سر گاو توي خمره گير کرده !
سر گنجشکي خورده !
سر گنده زير لحافه !
سرم را ميشکنه نخودچي جيم ميکنه !
سرم را سرسري متراش اي استاد سلماي --- که ما هم در ديار خود سري داريم و ساماني .
سرنا را از سر گشادش ميزنه !
سرناچي کم بود يکي هم از غوغه اومد !
سري را مه درد نيمنکند دستمال ميند !
سري که عشق ندارد کدوي بي بار است . ((لبي که خنده ندارد شکاف ديوار است ...))
سري که عشق ندارد کدوي بي بار است . ((لبي که خنده ندارد شکاف ديوار است ...))
سزاي گرانفروش نخريده !
سسک هفت تا بچه ميآره يکيش بلبله !
سفره بي نان حله، کوزه بي آب گله !
سفره نيفتاده (نينداخته) بوي مشک ميده !
سفره نيفتاده يک عيب داره ! سفره افتاده هزار عيب !
سفيد سفيد صد تومن، سرخ و سفيد سيصد تومن، حالا که رسيد به سيزه هر چي بگي مبارزه !
سقش سپاه است !
سگ بادمش زير پاشو جارو ميکنه !
سگ باش، کوچک خونه نباش !
سگ پاچه صاحبش را نميگيره !
سگ، پدر نداشت سراغ حاج عموشو ميگرفت !
سگ چيه که پشمش باشه !
سگ درحضور به از برادر دور !
سگ در خانه صاحبش شيره !
سگ داد و سگ توله گرفت !
سگ دستش نميشه داد که اخته کنه !
سگ را که چاق کنند هار ميشه !
سگ زرد برادر شغاله !

سگست آنکه با سگ رود در جوال !
 سگ سفید ضرر پنبه فروشه !
 سگ سیر دنبال کسی نمیره !
 سگش بهتر از خودشه !
 سگ که چاق سد گوشتش خوراکی همیشه !
 سگ گر و قلاده زر ؟!
 سگ ماده در لانه، شیر است !
 سگ نازی آباده، نه خودی میشناسه نه غریبه !
 سگ نمک شناس به از آدم ناسپاس !
 سگی به بامی هسته گردش به ما نشسه !
 سگی که برای خودش پنشم نمیکند برای دیگران کشک نخواهد کرد !
 سگی که پارس کنه ، نمیگیره !
 سلام روستائی بی طمع نیست !
 سنده را انبر دم دماغش همیشه برد !
 سنگ به در بسته میخوره !
 سنگ بزرگ علامت نزدنه !
 سنگ بنداز بغلت واشه !
 سنگ خاله قورباغه را گرو میکشه !
 سنگ کوچک سر بزرگ را میشکنه !
 سنگ مفت، گنجشک مفت !
 سنگی را که نتوان برداشت باید بوسد و گذاشت !
 سواره از پیاده خبر نداره، سیر از گرسنه !
 سودا، به رضا، خویشی بخوشی .
 سودا چنان خوشست که یکجا کند کسی ! ((دنیا و آخرت به نگاهی فروختیم)) ((قصاب کاشانی))
 سودا گر پنیر از شیشه میخوره !
 سودای نقد بوی مشک میده !
 سوراخ دعا را گم کرده !
 سوزن، همه را میپوشونه اما خودش لخته !
 سوسکه از دیوار بالا میرفت مادرش میگفت : قربون دست و پای بلوریت !
 سهره (سیره) رنگ کرده را جای بلبل میفروشه !
 سیب سرخ برای دست چلاق خوبه ؟!
 سیب مرا خوردی تا قیامت ابریشم پس بده !
 سیبی که بالا میره تا پائین بیاد هزار چرخ میخوره !
 سیبی که سهیلش نزنه رنگ ندارد ! ((تعلیم معلم بکسی ننگ ندارد))
 سیلی نقد به از حلوائی نسیه !

« ش »

شاگرد اتو گرم، سرد میارم حرفه، گرم میارم حرفه !
 شاه خانم میزاد، ماه خانم درد میکشه !
 شاه می بخشه شیخ علیخان نمی بخشه !
 شاهنامه آخرش خوشه !
 شب دراز است و قلندر بیکار !
 شب سمور گذشت و لب تنور گذشت !
 شب عید است و یار از من چغندر پخته میخواید --- گمانش میرسد من گنج قارون زیر سر دارم !

شبهاي چهارشنبه هم غش ميکنه !
شپش توي جيبش سه قاب بازي ميکنه !
شپش توي جيبش منيژه خانومه !
شتر اگر مرده هم باشد پوستش بار خره !
شتر بزرگه زحمتش هم بزرگه !
شتر پير شد و شاشيدن نياموخت !
شتر خوابيده شم بلندتر از خر ايستاده است !
شتر در خواب بيند پنبه دانه --- گهي لف لف خورد گه دانه دانه !
شتر ديدي نديدي ؟!
شتر را چه به علاقه بندي ؟
شتر را گفتند : چرا شاشت از پسه ؟ گفت : چه چيزم مثل همه كسه !
شتر را گفتند : چرا گردنت كچه ؟ گفت : كجام راسته !
شتر را گفتند : چكاره اي ؟ گفت : علاقه بندم . گفتند : از دست و پنجه نرم و نازكت پيدااست !
آن يكي مي گفت استر را كه هي --- از كجا مي آيي اي فرخنده پي   گفت : از حمام گرم كوي تو --- گفت
: خود پيدااست از زانوي تو !

شتر را گم کرده پي افسارش ميگرده !
شتر سوارې دولا دولا نميشه !
شتر كه نواله ميخواه گردن دراز ميکنه !
شتر كجاش خوبه كه لبش بده ؟!
شتر گاو پلنگ !
شتر مرد و حاجي خلاص !
شتر مرغ را گفتند : بار بردار . گفت : من مرغم . گفتند : پرواز كن . گفت : من شترم !
شترها را نعل ميکردند، كك هم پايش را بلند كرد !
شراب مفت را قاضي هم ميخوره !
شريك اگر خوب بود خدا هم شريك ميگرفت !
شريك دزد و رفيق قافله !
شست پات توي چشمت نره !
شش ماهه به دنيا اومده !
شعر چرا ميگي كه توي قافيه اش بموني ؟!
شغال، پوزش بانگور نميرسه ميگه ترشه !
شغال ترسو انگور خوب نميخوره !
شغال كه از باغ قهر كنه منفعت باغبونه !
شغالي كه مرغ ميگيره بيخ گوشش زرده !
شكمت گوشت نو بالا آورده !
شكم گشنه، گوز فندقي !
شلوار نداره، بند شلوارش را مي بنده !
شمر جلودارش نميشه !
شنا بلد نيست زير آبكي هم ميره !
شنا بلد نيست زير آبكي هم ميره !
شنونده بايد عاقل باشه !
شنيدي كه زن آستن گل ميخوره اما نميدوني چه گلي !
شوهر كردم وسمه كنم نه وصله كنم !
شوهر برود كاروانسرا، نونش بياد حرمسرا !
شوهرم شغال باشد، نونم در تعار باشد !

شیر بی یال و اشکم که دید --- اینچنین شیری خدا هم نافرید . ((مولوی))

« ص »

صابونش به جامه ما خورده !
صبر کوتاه خدا سی ساله !
صد اش صبح در میاد !
صد پتک زرگر، یک پتک آهنگر !
صد تا گنجشک با زاق و زوقش نیم منه !
صد تا چاقو بسازه، یکیش دسته نداره !
صد تومن میدم که بچه ام یکشب بیرون نخوابه وقتی خوابید ، چه یکشب چه هزار شب !
صد رحمت به کفن دزد اولی !
صد سال گدائی میکنه هنوز شب جمعه را نمیدونه !
صد سر را کلاه است و صد کور را عصا !
صد من پرغو یکمشت نیست !
صد من گوشت شکار به یک چس تازی نمیارزه !
صد موش را یک گریه کافیه !
صد فراش به یک لیمو می شکنه !
صدار جیگرک سفره فلمگار نمی خواد !
صدار میگیرم سگ اخته میکنم، به عباسی میدم غسل میکنم !

« ض »

ضرب خورده جراحه !
ضرب را از هر جا جلوشو بگیري منفعته !
ضامن روزي بود روزي رسان !
ضرب بموقع بهتر از منفعت بیموقعه !
ضرب کار کن، کار نکردنه !

« ط »

طاس اگر نیک نشیند همه کس نراد است !
طالع اگر اری برو دمر بخواب !
طاووس را به نقش و نگاری که هست خلق --- تحسین کنند و او خجل از پای زشت خویش ! ((سعدی))
طبل تو خالیست !
طیب بیروت، خلق را رنجور میخواد !
طشت طلا رو سرت بگیر و برو !
طعمه هر مرغکی انجیر نیست !
طمع آرد بمردان رنگ زردی !
طمع پیشه را رنگ و رو زرده !
طمع را نباید که چندان کنی --- که صاحب کرم را پشیمان کنی !
طمع زیاد مایه جونم مرگی (جوانمرگی) است !
طمعش از کرم مرتضی علی بیشتره !

« ظ »

ظالم پای دیوار خودشو میکنه !
ظالم دست کوتاه !
ظالم همیشه خانه خرابه !
ظاهرش چون گور کافر پر حلال --- باطنش قهر خدا عزوجل !

« ع »

عاشقان را همه گر آب برد --- خویرویان همه را خواب برد . ((ایرج میرزا))
عاشق بی پول باید شبدر بچینه !
عاشقم پول ندارم کوزه بده آب بیارم !
عاشقی پیداست از زاری دل --- نیست بیماری چو بیماری دل . ((مولوی))
عاشقی شیوه زندان بلا کش باشد ! ((حافظ))
عاشقی کار سري نیست که بر بالین است ! ((سعدي))
عاقبت جوینده باینده بود ! ((مولوی))
عاقبت گرگ زاده گرگ شود --- گر چه با آدمی بزرگ شود . ((سعدي))
عافل بکنار آب تا پل میجست --- دیوانه پا برهنه از آب گذشت !
عافل گوشت میخوره، بی عقل بادمجان !
عالم بی عمل، زنبور بی عسله !
عالم شدن چه آسون آدم شدن چه مشکل !
عالم ناپرهیزکار، کوریست مشعله دار !
عبادت بجز خدمت خلق نیست --- به تسبیح و سجاده و دلق نیست ! ((سعدي))
عجب کشگی ساییدیم که همش دوغ پتی بود !
عجله، کار شیطونه !
عدو شود سبب خیر اگر خدا خواهد !
عذر بدر از گناه !
عروس بی جهاز، روزه بی نماز، دعای بی نیاز، قرمه بی پیاز !
عروس تعریفی عاقبت شلخته در آمد !
عروس که بما رسید شب کوتاه شد !
عروس مردنی را گردن مادر شوهر نگذارید !
عروس میاد و سمه بکشه نه وصله بکنه !
عروس نمیتونست برقصه میگفت : زمین کچه !
عروس را که مادرش تعریف کنه برای آقا دائیش خوبه !
عروس که مادر شوهر نداره اهل محل مادر شوهرشند !
عزیز کرده خدا را نمیشه ذلیل کرد !
عزیز پدر و مادر !
عسس بیا منو بگیر !
عسل در باغ هست و غوره هم هست !
عسل نیستی که انگشتت بزند !
عشق پیری گر بجنید سر به رسوائی زند !
عقد پسر عمو و دختر عمو را در آسمان بسته اند !
عقلش پاره سنگ بر میداره !
عقل که نیست چون در عذابه !

عقل مردم به چشمشونه !
عقل و گهش قاطي شده !
علاج واقعه پيش از وقوع بايد كرد . ((... دريغ سود ندارد چو رفت كار از دست)) ((سعدي))
علاج بكن كز دلم خون نيايد . ((سرشك از رخم پاك كردن چه حاصل ...)) ((مير والهي))
علف بدهان بزي بايد شيرين بياد !
عيدت را اينجا كردي نوروزت را برو جاي ديگه !

« غ »

غاز ميچرويه !
غريال را جلوي كولي گرفت و گفت : منو چطور مي بيني ؟ گفت : هر طور كه تو منو مي بيني !
غلام به مال خواجه نازد و خواجه به هر دو !
غليان بکشيم يا خجالت ! ((مائيم ميان اين دو حالت ...))
غم مرگ برادر را برادر مرده ميداند !
غوره نشده مويز شده است !

« ف »

فردا كه برمن و تو وزد باد مهرگان --- آنكه شود پديد كه نامرد و مرد كيست ؟ ((ناصر خسرو))
فرزند بي ادب مثل انگشت ششمه، اگر بيري درد داره ، اگر هم نيري زشته !
فرزند عزيز نور ديده --- از دبه كسي ضرر نديده !
فرزند كسي نميكند فرزندي --- گر طوق طلا به گردنش بر بندي !
فرزند عزيز دردونه، يا دنگه يا ديوونه !
فرشش زمينه، لحافش آسمون !
فرش، فرش قالي، ظرف، ظرف مس، دين، دين محمد !
فضول را بجهنم بردند گفت : هيضمش تره !
فقير، در جهنم نشسته است !
فكر نان كن كه خريزه آبه !
فلفل نبين چه ريزه بشكن بين چه تيزه !
فلك فلك، بهمه دادي منقل، به ما ندادي يك كلك !
فواره چون بلند شود سرنگون شود !
فيل خوابي مي بيند و فيليان خوابي !
فيلش ياد هندوستان كرده !
فيل و فنجان !
فيل زنده اش صد تومنه، مرده شم صد تومنه !

« ق »

قاپ قمار خونه است !
قاتل بهاي خود پاي دار ميره !
قاچ زين را بگير اسب دواني پيشكشت !
قاشق سازي كاري نداره، مشمت ميزني توش گود ميشه، دمش را ميكشي دراز ميشه !
قاشق نداري آش بخوري نونتو كج كن بيل كن !
قاطر را گفتند : پدري كيست ؟ گفت : اسب آفادائيمه !

قاطر را گفتند : پدرت کیست ؟ گفت : اسب آقاداتیمه !
قاطر پیش آهنگ آخرش توبره میشه !
قبا سفید قبا سفیده !
قبای بعد از عید برای گل منار خوبه !
قدر زر، زرگر شناسد قدر گوهر، گوهری .
قران کنند حرز و امام مبین کشند ! ((یاسین کنند ورد وبه طاهها کشند تیغ ...))
قربون برم خدا رو، يك بام و دو هوا رو، اینور بام گرما را اون ور بام سرما رو !
قربون بند کیفتم، تا پول داری رفیقتم !
قربون سرت آقا ناشی، خرجم با خودم آقام تو باشی !
قربون چشمهای بادومیت - ننه من بادوم !
قربون چماق دود کشت کاه، بده جوش پیشکشت !
قرض که رسید به صد تومن، هر شب بخور قیمه پلو !
قسمت را باور کنم یا دم خروس را ؟!
قسم نخور که باور کردم !
قلم ، دست دشمنه !
قم بید و قنبید، اونهم امسال نبید !
قوم و خویش، گوشت هم را میخورند استخوان هم را دور نمیندازند .

«لک»

کاچی بهتر از هیچی است !
کار از محکم کاری عیب نمیکنه !
کار بوزینه نیست نجاری !
کار خر و خوردن یابو !
کارد، دسته خودشو نمی بره !
کار نباشه زرنگه !
کار، نشد نداره !
کار هر بز نیست خرمن کوفتن --- گاو نر میخواهد و مرد کهن .
کاری بکن بهر ثواب - نه سیخ بسوزه نه کباب !
کاسه گرمتر از آش !
کاسه جانی رود که شاه تغار باز آید !
کاسه را کاشی میشکنه، تاوانش را قمی میده !
کاشکی را کاشتند سبز نشد !
کاشکی نرم زنده میشد - این دورانم دیده میشد !
کافر همه را بکیش خود پندارد !
کاه از خودت نیست کاهدون که از خودته !
کاه بده، کالا بده، دو غاز و نیم بالا بده !
کاه پیش سگ، استخوان پیش خر !
کاه را در چشم مردم می بینه کوه را در چشم خودش نمی بینه !
کاهل به آب نمیرفت، وقتی میرفت خمره میبرد !
کباب پخته نگرده مگر به گردیدن !
کبکش خروس میخونه !
کپه هم با فعله است ؟!
کجا خوشه؟ اونجا که دل خوشه !
کج میگه اما رج میگه !

کچلي را گفتند: چرا زلف نميگذاري ؟ گفت : من از اين قرتي گريها خوشم نمياد !

کچل نشو که همه کچلي بخت نداره !

کچليش، کم آوازش !

کدخدا را ببين ، ده را بچاپ !

کرايه نشين، خوش نشينه !

کرم داران عالم را درم نيست --- درم داران عالم را کرم نيست !

کرم درخت از خود درخته !

کژدم را گفتند: چرا بزمستان در نميآئي ؟ گفت : بتابستانم چه حرمت است که در زمستان نيز بيرون آيم ؟!

کس را وقوف نيست که انجام کار چيست ! ((هر وقت خوش که دست دهد مغتم شمار)) [[حافظ]]

کس نخارد پشت من جز ناخن انگشت من !

کسي دعا ميکنه زنش نميره که خواهر زن نداشته باشه !

کسي را در قبر ديگري نمي گذارند !

کسي که از آفتاب صبح گرم نشد از آفتاب غروب گرم نميشه !

کسي که از گرگ ميترسه گوسفند نگه نميداره !

کسي که را مادرش زنا کنه، با ديگران چها کنه !

کسي که منار ميذده ، اول چاهش را ميکنه !

کسي که خريزه مي خوره، پاي لرزش هم ميشينه !

کشته از بسکه فزونست کفن نتوان کرد !

کفاف کي دهد اين باده بمستي ما --- خم سپهر تهی شد ز مي پرستي ما .

کف دستي که مو نداره از کجاش ميکنند ؟!

کفتر صناري، ياکريم نميخونه !

کفتر چاهي جاش توي چاهه !

کفشات جفت ، حرفات مفت !

کفشاش يکي نوحه ميخونه، يکي سينه ميزنه !

کفگيرش به ته ديگ خورده !

کلاغ آمد چريدن ياد بگيره پريدن هم يادش رفت !

کلاغ از وقتي بچه دار شد ، شکم سير بخود نديد !

کلاغ از باغمون قهر کرد، يك گردو منفعت ما !

کلاغ از باغمون قهر کرد، يك گردو منفعت ما !

کلاغ خواست راه رفتن کيك را ياد بگيره راه رفتن خودش هم يادش رفت !

کلاغ، روده خودش در آمده بود اونوقت ميگفت : من جراحم !

کلاغ سر لونه خودش قارقار نميکنه !

کل اگر طيب بودي سر خود دوا نمودي !

کلاه را که به هوا بيندازي تا پاتين بياید هزار تا چرخ ميخوره !

کلاه کچل را آب برد گفت : براي سرم گشاد بود !

کلفتي نون را بگير و نازکي کار را !

کلوخ انداز را پاداش سنگ است --- جواب است اي برادر اين نه جنگ است .

کله اش بوي قرمه سبزي ميده !

کله پز برخاست سگ جايش شنست !

کله گنجشکي خورده !

کمال همنشين در من اثر کرد --- وگر نه من همان خاکم که هستم . [[سعدي]]

کم بخور هميشه بخور !

کمم گيري کمت گيرم - نمرده ماتمت گيرم !

کنار گود نشسته ميگه لنگش کن !

کند همجنس با همجنس پرواز ! ((کبوتر با کبوتر باز با باز ...))

کنگر خورده لنگر انداخته !
 کور از خدا چي ميخواهد ؟ دو چشم بينا !
 کور خود و بينايي مردم !
 کورشه اون دکانداري که مشتري خودشو نشناسه !
 کور را چه به شب نشيني !
 کور کور را ميچوره آب گودال را !
 کور هر چي توي چنته خودشه خيال ميکنه توي چنته ريفيش هم هست !
 کوري دخترش هيچ، داماد خوشگل هم ميخواهد !
 کوزه خالي، زود از لب بام ميافته !
 کوزه گر از کوزه شکسته آب ميخوره !
 کوزه نو آب خنک داره !
 کوزه نو دو روز آب را سرد نگه ميداره !
 کوسه دنبال ريش رفت سيبيلشم از دست داد !
 کوسه و ريش پهن !
 کو فرصت ؟!
 کوه بکوه نميرسه، آدم به آدم ميرسه !
 کوه ، موش زائیده !

«گ»

گابمه و آبه و نوبت آسيابمه !
 گاو پيشاني سفيده !
 گاوش زائیده !
 گاو نه من شير !
 گاه باشد که کودک نادان --- بعلط بر هدف زند تيري !
 گاهي از سوراخ سوزن تو ميره گاهي هم از دروازه تو نميره !
 گدارو که رو بدي صاحبخونه ميشه !
 نرمي ز حد مبر که چو دندان مار ريخت --- هر طفل ني سوار کند تازيانه اش ! [[صائب]]
 گذر پوست به دباغخانه ميافته !
 گر بدولت برسي مست نگردي مردې !
 گر بري گوش و گر زني دمبم --- بنده از جاي خود نمي جنبم !
 گربه براي رضاي خدا موش نميگيره !
 گربه تنبل را موش طبابت ميکنه !
 گربه دستش به گوشت نميرسه ميگه بو ميده !
 گربه را دم حجله بايد کشت !
 گربه را اگر در اطاق حبس کني پنجه بروت ميزنه !
 گربه را گفتند : گهت درمونه خاک پاشيد روش !
 گربه روغن ميخوره خانم دهنش بو ميکنه !
 گربه شب سموره !
 گربه شير است در گرفتن موش --- ليک موش است در مصاف پلنگ !
 گربه مسكين اگر پر داشتهي --- تخم گنجشك از زمين بر داشتهي !
 گر تو بهتر ميزني بستان بزن !
 گر تو قرآن بدین نمط خواني --- بري رونق مسلماني را ! [[سعدي]]
 گر تو نمي پسندي تغيير ده قضا را ! ((در کوي نيکنامي ما را گذر ندادند ...)) [[حافظ]]
 گر جمله کائنات کافر گردند --- بر دامن کرياش ننشيند گرد !

گر حکم شود که مست گیرند --- در شهر هر آنچه هست گیرند !
 گر در همه دهر يك سر نیشتر است --- بر پای کسی رود که از همه درویشتر است !
 گر در یمنی چو با منی پیش منی --- و پیش منی چو بی منی در یمنی !
 گرد نام پدر چه میگردی ؟ --- پدر خویش باش اگر مردی ! [[سعدي]]
 گرز به خوردند پهلوون !
 گر زمین و زمان بهم دوزی --- ندهندت زیاده از روزی !
 گر صبر کنی ز غوره حلوا سازیم !
 گر گدا کاهل بود تقصیر صاحب خانه چیست ؟!
 گرگ دهن آلوده و یوسف ندریده !
 گرهی که با دست باز همیشه نباید با دندان باز کرد !
 گفت پیغمبر که چون کوی دری --- عاقبت زآن در برون آید سری !
 گفت : چشم تنگ دنیا دار را --- یا قناعت پر کند یا خاك گور ! [[سعدي]]
 گفت : چشم تنگ دنیا دار را --- یا قناعت پر کند یا خاك گور ! [[سعدي]]
 گفت : خونه قاضي عروسیست . گفت : بتو چه ؟ گفت : مرا هم دعوت کرده اند . گفت : بمن چه ؟!
 گفت : استاد! شاگردان از تو نمیترسند. گفت : منم از شاگردها نمیترسم !
 گفتند : خرس تخم میذاره یا بچه ؟ گفت : از این دم بریده هر چی بگی بر میاد!
 گفتند : خربزه و عسل با هم نمیسازند . گفت : حالا که همچین ساخته اند که دارند منو از وسط بر میدارند !
 گفتند : خربزه و عسل با هم نمیسازند . گفت : حالا که همچین ساخته اند که دارند منو از وسط بر میدارند !
 گفتند : خربزه میخوری با هندوانه ؟ گفت : هر دودانه !
 گفت : نوری خونه است ؟ گفتند : علاوه بر نوری دخترش هم خونه است . گفت : نور علی نور !
 گل زن و شوهر را از يك تغار برداشته اند !
 گله گیاهت بصرم ایشالا عروسی پسرم !
 گنج بی مار و گل بی خار نیست --- شادی بی غم در این بازار نیست ! [[مولوي]]
 گنجشك امسال رو باش که گنجشك پارسالی را قبول نداره !
 گنجشك با باز پرید افتاد و ماتحتش درید !
 گنجشك با زاغ زوغش بیست تاش یه قرونه، گاو میش یکیش صد تومنه !
 گندم از گندم بروید جو ز جو ! ((از مکافات عمل غافل نشو ...)) [[مولوي]]
 گندم خوردیم از بهشت بیرونمان کردند !
 گوساله بسته را میزنه !
 گوسفند امام رضا را تا چاشت نمیچرونه !
 گوسفند بفکر جونه، قصاب به فکر دنبه !
 گوش اگر گوش تو و ناله اگر ناله من --- آنچه البته بجائی نرسد فریادست ! [[یغمای جندقی]]
 گوشت جوان لب طاقچه است !
 گوشت را از ناخن همیشه جدا کرد !
 گوشت را از بغل گاو باید برید !
 گوشت رانم را میخورم منت قصاب رو نمیکنم !
 گوهر پاک نباید که شود قابل فیض --- ورنه هر سنگ و گلی لؤلؤ مرجان نشود ! [[حافظ]]
 گه جن خورده !
 گیرم پدر تو بود فاضل --- از فضل پدر تو را چه حاصل ! [[نظامی]]
 گیرم که مار چوبه کند تن بشکل مار --- کو زهر بهر دشمن و کو مهره بهر دوست ! [[خاقانی]]
 گیسسش را توی آسیا سفید نکرده !

«ل»

لاف در غریبی، گور در بازار مسگرها !

لالائي ميدوني چرا خوابت نميبره !
لب بود که دندون اومد !
لر اگر بازار نره بازار ميگنده !
لقمان حکيم را گفتند : ادب از که آموختي ؟ گفت : از بي ادبان ! [[گلستان سعدي]]
لگد به گور حاتم زده !
لولهنگش آب ميگيره !
ليلي را از چشم مجنون بايد ديد !

«م»

ما از خيك دست برداشتيم خيك از ما دست بر نميداره !
ما اينور خوب تو اونور خوب !
ما اينور خوب تو اونور خوب، فحش بده فحش بستون، پيراهن يکي شانزده تومنه !
مادر را دل سوزد، دايه را دامن !
مادر زن خرم کرده، توبره بر سرم کرده !
مادر که نيست با زن بابا بايد ساخت !
مادر مرده را شيون مياموز !
مارا باش که از بز دنبه ميخواهيم !
مار بد بهتر بود از يار بد !
مار پوست خودشو ول ميکنه اما خوي خودشو ول نميکنه !
مار تا راست نشه بسوراخ نميره !
مار خورده افعي شده !
مار خيلي از پونه خوشش مياد دم لونه اش سبز ميشه !
مار گزيده از ريسمان سياه و سفيد ميترسه !
مار گير را آخرش مار ميکشه !
مار مهره، هر ماري نداره !
مار هر کجا کج بره توي لونه خودش راست ميره !
ماست را که خوردي کاسه شو زير سرت بزار !
ماستها را کيسه کردند !
ماست مالي کردن !
ماستي که ترشه از تغارش پيدااست !
ماست نيستي که انگشتت بزند !
ما صد نفر بوديم تنها، اونها سه نفر بودند همراه !
ما که خورديم اما نگي يارو خر بود سيرايت نيخته بود !
ما که در جهنم هستيم يك پله پائين تر !
ما که رسواي جهانيم غم عالم پشمه !
مال است نه جان است که آسان بتوان داد !
مال بد بيخ ريش صاحبش !
مال به يکجا ميره ايمون به هزار جا !
مالت را خار کن خودت را عزيز کن !
مال خودت را محکم نگهدار همسايه را دزد نکن !
مال خودم مال خودم مال مردم مال خودم !
مال دنيا ويال آخرته !
مال ما گل مناره، مال مردم زير تغاره !
مال مفت صرافي نداره !

پول باد آورده چند و چون نداره !
 مال ممسك ميراث ظالمه !
 مال همه ماله، مال من بيت الماله !
 ماما آورده را مرده شور ميبره !
 ماما كه دو تا شد سر بچه كج در مياد !
 ما و مجنون همسفر بوديم در دشت جنون --- او بمطلب ها رسيد و ما هنوز آواره ايم .
 ماه درخشنده چو پنهان شود --- شب پره بازيگر ميدان شود !
 ما هم تون را ميتابيم هم بوق را ميزنيم !
 ماه هميشه زير ابر پنهان نميمونه !
 ماهي رو هر وقت از آب بگيري تازه است !
 ماهي ماهي رو ميخوره، ماهي خوار هر دو را !
 ماهي و ماست ؟ عزرائيل ميگه بازم تقصير ماست ؟
 مبارك خوشگل بود ابله هم درآورد !
 مثقال نمكه خروار هم نمكه !
 مثل سيبی كه از وسط نصف كرده باشند !
 مثل كنيز ملا باقر !
 مرد چهل ساله تازه اول چلچليشه !
 مرد خردمند هنر پيشه را --- عمر دو بايست در اين روزگار *** تا به يكي تجربه آموختن --- با دگري تجربه بردن
 بكار . [[سعدي]]

مرد كه تنيوتش دو تا شد بفكر زن نو ميافته !
 مرده را رو كه رو بدي بكفن خودش ميرينه !
 مردی را پای دار ميبردند زنش ميگفت : يه شليته گلي براي من بيار !
 مردی كه نون نداره اينهمه زبون نداره !
 مرغ بيوقت خوان را بايد سر بريد !
 مرغ زيرك كه ميرميد از دام - با همه زيركي بدام افتاد !
 مرغ گرسنه ارزن در خواب مي بينه !
 مرغ، هم تخم ميكمه هم چلغوز !
 مرغ همسايه غازه !
 مرغی را كه در هواست نبايد به سيخ كشيد !
 مرغ يه پا داره !
 مرغی كه انجير ميخوره نو كمش كچه !
 مرگ براي من، گلابي براي بيمار !
 مرگ به فقير و غني نگاه نميكنه !
 مرگ خر عروسي سگه !
 مرگ خوبه اما براي همسايه !
 مرگ ميخواهي برو گيلان !
 مرگ يه بار شيون يه بار !
 مزد آن گرفت جان برادر كه كار كرد ! ((ناپرده رنج گنج ميسر نمي شود ...)) [[سعدي]]

مزد خر سور چروني خر سواريست !
 مزد دست مهتر چس يابوست !
 مسجد نساخته گدا درش ايستاده !
 مشترتي آخر شب خونش پای خودشه !
 مشك خالي و پرهيز آب !
 معامله با خودي غصه داره !
 معامله نقد بوي مشك ميده !

معما چو حل گشت آسان شود !
 مغز خر خورده !
 مفرداتش خوبه اما مرده شور ترکیبشو بیره !
 مگس به فضله ش بشینه تا مورچه خور دنبالش میدوه !
 مگه سیب سرخ برای دست چلاق خوبه ؟!
 مگه کاشونه که کپه با فعله است ؟
 ملا شدن چه آسون، آدم شدن چه مشکل !
 ملا نصرالدین صنار میگرفت سگ اخته میکرد یکعباسی میداد میرفت حموم !
 من آنچه شرط بلاغ است با تو میگویم --- تو خواه از سخنم پند گیر و خواه ملال . [[سعدي]]
 من از بیگانگان هرگز نالم --- که با من هر چه کرد آن آشنا کرد . [[حافظ]]
 من کجا و خلیفه در بغداد !
 من میگم خواجه ام تو میگی چند تا چه داری ؟!
 من میگم نره تو میگی بدوش !
 من میگم انف، تو نگو انف، تو بگو انف !
 من نمیگویم سمندر باش یا پروانه باش --- چون بفکر سوختن افتاده ای مردانه باش . [[مرتضی قلیخان شاملو]]

من نوکر حاکم نه نوکر بادنجان !
 موربانه همه چیز خونه را میخوره جز غم صاحب خونه را !
 موش به سوراخ نمیرفت جارو به دم بست !
 موش چیه که کله پاچش باشه !
 موش زنده بهتر از گربه مرده است !
 موش به همبونه (انبار) کار نداره همبونه به موش کار داره !
 موش و گربه که با هم بسازند دکان بقالی خراب میشه !
 مهتاب نرخ ماست را میشکنه !
 مهره مار داره !
 مه فشانند نور و سگ عوعو کند --- هر کسی بر طینت خود می تند ! [[مولوی]]
 مهمون باید خنده رو باشه اگر چه صاحب خونه، خون گریه کنه !
 مهمون تا سه روز عزیزه !
 مهمون خر صاحبخونه است !
 مهمون که یکی شد صاحبخونه گاو میکشه !
 مهمون مهمون و نمیتونه بینه صاحبخونه هر دو را !
 مهمون ناخونده خرجش پای خودشه !
 مهمون هر کی ، و در خونه هر چي !
 میون حق و باطل چهار انگشته !
 میون دعوا حلوا خیر نمی کنند !
 میون دعوا نرخ معین میکنه !
 می بخور، منبر بسوزان، مردم آزاری مکن !
 میخوای عزیز بشی یا دور شو یا کور شو !
 میراث خرس به گفتار میرسه !
 میراث خوار بهتر از چشته خوره !
 میوه خوب نصیب شغال میشه !
 میهمان راحت جان است و لیکن چو نفس --- خفه سازد که فرود آید و بیرون نرود !

نابرده رنج گنج میسر نمی شود --- مزد آن گرفت جان برادر که کار کرد !
ناخوانده بخانه خدا نتوان رفت !
ناز عروس به جهازه !
نازکش داری ناز کن، نداری پاهاتو دراز کن !
نبرد رگی تا نخواهد خدای ! ((اگر تیغ عالم جنید ز جای ...))
نخود توی شله زرد !
نخودچی توی جییم میکنی اونوقت سرم را میشکنی ؟
نخودچی شو دزدیده !
نخود همه آش !
ندید بدید وقتی بدید به خود برید !
نذر میکنم واسه سرم خودم میخورم و پسررم !
نردبون، پله به پله !
نردبون دزدها !
نزدیک شتر نخواب تا خواب آشفته نبینی !
نزن در کسی را تا نزنند درت را !
نسیه نسیه آخر بدعوا نسیه !
نشاشیدی شب درازه !
نشسته پاکه !
نفسش از جای گرم در میاد !
نکرده کار نبرند بکار !
نگاه بدست ننه کن مثل ننه غریبه کن !
نوشدارو بعد از مرگ سهراب !
نوکر باب، شیش ماه چاقه شیش ماه لاغر !
نوکر بی جیره و مواجب تاج سر آقاست !
نوکه اومد به بازار کهنه می شه دلزار !
نون اینجا آب اینجا - کجا بروم به از اینجا ؟
نون بدو، آب بدو، تو بدنالش بدو !
نون بده، فرمون بده !
نون بهمه کس بده، اما نان همه کس مخور !
نونت را با آب بخور منت آبدوغ نکش !
نون خونه رئیس، سگش هم همراهشه !
نون خودتو میخوری حرف مردم و چرا میزنی ؟!
نون خود تو میخوری حلیم حاج عباسو هم میزنی ؟!
نون را به اشتهای مردم نمیشه خورد !
نون را باید جوید توی دهنش گذاشت !
نونش توی روغنه !
نونش را پشت شیشه میماله !
نون گدائی رو گاو خورد دیگه بکار نرفت !
نون نامردی توی شکم مرد نیمونه !
نون نداره بخوره پیاز میخوره اشتهاش واشه !
نون نکش آب لوله کش !
نه آب و نه آبادانی نه گلپانگ مسلمانان !
نه آفتاب از این گرم تر میشود و نه غلام از این سیاه تر !
نه از من جو، نه از تو دو، بخور کاهی برو راهی !

نه باون خميري نه باين فطيري !
 نه به اون شوري شوري نه باين بي نمکي !
 نه بياره نه به داره، اسمش خاله موندگاره !
 نه بر مرده بر زنده بايد گريست ! ((گر اين تير از ترکش رستمی است ...)) [[فردوسي]]
 نه پسر دنيايم نه دختر آخرت !
 نه پشت دارم نه مشت !
 نه پير را براي خر خريدن بفرست نه جوان را براي زن گرفتن !
 نه خاني اومده نه خاني رفته !
 نه چک زدم نه چونه، عروس اومد به خونه !
 نه خود خوري نه کس دهی گنده کنی به سگ دهی !
 نه در غربت دلم شاد و نه روئي در وطن دارم ! --- الهي بخت برگردد از طالع که من دارم .
 نه در غربت دلم شاد و نه روئي در وطن دارم ! --- الهي بخت برگردد از طالع که من دارم .
 نه دزد باش نه دزد زده !
 نه راه پس دارم نه راه پيش !
 نه سر پياز نه ته پياز !
 نه سر کرباسم نه ته کرباس !
 نه سرم را بشکن نه گردو توي دومنم کن !
 نه سيخ بسوره نه کباب ! ((کاري بکن بهر ثواب ...))
 نه عروس دنيا نه داماد آخرت !
 نه شير شتر نه ديدار عرب !
 نه قم خويه نه کاشون لعنت به هر دوتاشون !
 نه مال دارم ديوان بيره نه ايمان دارم شيطان بيره !
 نه نماز شيگير کن نه آب توي شير کن !
 نه هر که سر نتراشد قلندري داند !
 ني به نوک دماغش نميرسه !
 نيش عقرب نه از ره کين است --- اقتضاي طبيتش اين است !
 نيکي و پرسش؟!

« و »

واي بياغي که کلیدش از چوب مو باشه !
 واي به خوني که يکشب از ميونش بگذره !
 واي به کاري که نسازد خدا !
 واي به مرگي که مرده شو هم عزا بگيره !
 واي به وقتي که بگندد نمک !
 واي به وقتي که چاروادار راهدار بشه !
 واي بوقتي که قاچاقچي گمرکچي بشه !
 وعده سر خرمن دادن !
 وقت خوردن، خاله، خواهر زاده را نميشناسه !
 وقت مواجب سرهنگه، وقت کار کردن سربازه !
 وقتي که جيک جيک مستوت بود ياد زمستونت نبود؟!
 وقتي مادر نباشه با زن بابا بايد ساخت !

« ه »

هادي ! هادي ! اسم خودتو بما نهادي!
هر جا که آشه، کل، فراشه !
هر جا خرسه، جاي ترسه !
هر جا سنگه بپاي احمد لنگه !
هر جا که پري رخيست ديوي با اوست !
هر جا که گندوم نده مال من دردمنده !
هر جا که نمک خوري نمکدون نشکن !
هر جا مرغ لاغره، جاپيش خونه ملا باقره !
هر جا هيچ جا ، يك جا همه جا !
هر چه از دزد موند، رمال برد !
هر چه بخود نپسندی بديگران نپسند !
هر چه بگندد نمکش ميزند --- واي به وقتي که گندد نمک !
هر چه به همش بزني گندش زيادتر ميشه !
هر چه پول بدي آش ميخوري !
هر چه پيش آيد خوش آيد !
هر چه خدا خواست همان شود --- هر چه دلم خواست نه آن شد !
هر چه خورده نريده !
هر چه دختر همسايه چل تر، براي ما بهتر !
هر چه در ديگ است به چمچه مياد !
هر چه دير نپايد دلبيستگي را نشايد !
هر چه رستم پنيه شد !
هر چه سر، بزرگتر درد بزرگتر !
هر چه عوض داره گله نداره !
هر چه کني بخود کني گر همه نيک و بد کني !
هر چه که پيدا ميکنه خرج اتينا ميکنه !
هر چه مار از پونه بدش مياد بيشتتر در لونه اش سبز ميشه !
هر چه ميگم نره، بازم ميگه بدوش !
هر چه نصيب است نه کم ميدهند --- ور نستاني به ستم ميدهند !
هر چه هست از قامت ناساز بي اندام ماست ! --- ورنه تشریف توبر بالاي کس کوتاه نيست. [[حافظ]]
هر چيز که خوار آيد يکروز به کار آيد !
هر خري را به يك چوب نميروند !
هر دودي از کباب نيست !
هر رفتي، آمدي داره !
هر سخن جائي و هر نکته مقامي دارد !
هر سرازيري يك سر بالائي داره !
هر سرکه اي از آب، ترش تره !
هر سگ در خونه صاحبش شيره !
هر شب شب قدر است اگر قدر بداني !
هر کس از هر جا رونده است با ما برادر خونده است !
هر کسي پنجروزه نوبت اوست ! ((دور مجنون گذشت و نوبت ماست ...)) [[حافظ]]
هر که با مادر خود زنا کنه با دگران چها کنه !
هر که بامش بيش برفش بيش !
هر که بيک کار، بهمه کار - هر که بهمه کار بهيچ کار !
هر که به اميد همسايه نشست گرسنه ميخواهه !

هر که تنها قاضي رفت خوشحال بر ميگرده !
هر که خريزه ميخوره پاي لرزش هم ميشينه !
هر که خري نداره غمي نداره !
هر که خيانت ورزد دستش در حساب بلرزد !
هر که دست از جان بشويد هر چه در دل دارد گويد !
هر که را زر در ترازوست زور در بازوست !
هر که را طاووس بايد جور هندوستان كشد !
هر که را مال هست و عقلش نيست --- روزي آن مال مالشي دهدش *** وانكه را عقل هست و مالش
نيست--- روزي آن عقل بالشي دهدش .[[عمادي شهرياري]]
هر که را ميخواهي بشناسي يا باهاش معامله کن يا سفر کن !
هر که شيريني فروشد مشتري بروي بجوشد !
هر که نان از عمل خويش خورد --- منت از حاتم طائي نبرد !
هر كي بفكر خويشه كوسه بفكر ريشه !
هر كي خر شد، ما پالونيم !
هر كي كه زن نداره، آروم تن نداره !
هر كي كه زن نداره، آروم تن نداره !
هر گردي گردو نيست !
هر گلي زدي سر خودت زدي !
هزار تا چاقو بسازه يكيش دسته نداره !
هزار تا دختر كور و يكروزه شوهر ميده !
هزار دوست كمه، يك دشمن بسيار !
هزار قورباغه جاي په ماهي رو نميگيره !
هزار وعده خوبان يكي وفا نكند !
هشتش گرو نه است !
هلو برو تو گلو !
هم از نوبره ميخوره هم از آخور !
هم از شورباي قم افتاديم هم از حليم كاشون !
همان آش است و همان كاسه !
همان خر است و يك كيله جو !
هم چوب را خورديم هم پياز را و هم پول را داديم !
هم حلواي مرده هاست هم خورش زنده ها !
هم خدا را ميخواهد هم خرما !
همدون دوره و كردوش نزديك !
همدون دوره و كردوش نزديك !
همسايه نزديك، بهتر از برادر دور !
همسايه ها ياري كنيد تا من شوهر داري كنم !
هم فاله و هم تماشا !
همكار همكار و نميتونه ببيند !
هم لحافه و هم تشك !
هم ميترسم هم ميترسونم !
همنشين به بود تا من از او بهتر شوم !
همه ابري هم بارون نداره !
همه خرها رو به يك چوب نميرونند !
همه رو مار ميگزه مارو خر چسونه !
همه سروته په كرباسند !

همه قافله پس و پیشیم !
همه کاره و هیچ کاره !
همه ماری مهره نداره !
همه ماهی خطر داره بدنامیشو صفر داره !
هر مرغی انجیر نمیخوره !
همیشه آب در جوی آقا رفیع نمیره به دغه هم در جوی آقا شفیع میره !
همیشه خره خرما نمیرینه !
همیشه روزگار بانسان رو نمیکنه !
همیشه شعبان ، یکبار هم رمضان !
همیشه ما میدیدیم په دفعه هم تو بین !
همینو که زائیدی بزرگش کن !
هنوز باد به زخمش نخورده !
هنوز دهنش بوی شیر میده !
هنوز سر از تخم در نیاورده !
هنوز غوره نشده مویز شده !
هوو هوو را خوشگل میکنه جاری جاری را کدبانو !
هیچ ارزونی بی علت نیست !
هیچ انگوری دوبار غوره نمیشه !
هیچ بده را به هیچ بستانی کاری نیست !
هیچ بدی نرفت که خوب جاش بیاد !
هیچ بقالی نمیکه ماست من ترشه !
هیچ قلبی بهتر از راستی نیست !
هیچ چراغی تا به صبح نمیسوزه !
هیچ چیز شرط هیچ چیز نیست !
هیچ دوئی نیست که سه نشه !
هیچ دودی بی آتش نیست !
هیچ عروس سیاه بختی نیست که تا چهل روز سفید بخت نباشه !
هیچکاره ، رقاص پای نقاره !
هیچکاره و همه کاره !
هیچکس در پیش خود چیزی نشد !
هیچکس را توی گور دیگری نمیگذارن !
هیچکس روزی دیگری را نمیخوره !
هیچکس نمیکه ماست من ترشه !
هیچ گرونی بی حکمت نیست !

« ي »

یابو برش داشته !
یابوی اخته و مرد کوسه سن و سالشون معلوم نیست !
یابوی پیش آهنگ آخرش توبره کش میشه !
یا خدا یا خرما !
یاربد، بدتر بود از یار بد !
یارب مباد آنکه گدا معتبر شود !
یار در خانه و گرد جهان میگردیم !
یارقدیم ، اسب زین کرده است !

يار، مرا ياد كنه ولو با يك هل پوك !
يا زنگي زنگ باش يا رومي روم !
يا علي غرقش كن منهم روش !
يا كوچه گردي يا خانه داري !
يا مرد باش يا نيمه مرد يا هپل هپو !
يا مرگ يا اشتها !
يا مكن با پيلان دوستي --- يا بنا كن خانه در خورد پيل ! [[سعدي]]
يعني كشك !
يكې رو تو ده راه نمي دادند سراغ كدخدارو ميگرفت !
يك ارزن از دستش نمي ريزه !
يك مرده بنام به كه صد زنده به ننگ !
يك انار و صد بيمار!
يك بز گر گله را گر ميكند !
يكخورده شاخ بهتر از هزار ذرع دمه !
يك داغ دل بس است براي قبيله اي !
يكدم نشد كه بي سر خر زندگي كنيم !
يك ده آباد بهتر از صد شهر خراب !
يك بار جستې ملخه، دو بار جستې ملخه، آخر به دستې ملخه !
يه بام و دو هوا !
يه پا چارق، يه پا گيوه !
يه پاش اين دنيا يه پاش اون دنياست !
يه پول جيگرگ سفره قلمكار نميخواد !
يه تب يه پهلوان و ميخوابونه !
يه تخته اش كمه !
خل و كم عقل است !
يه جا ميل و مناره را نمي بينه يه جا ذره رو در هوا ميشماره !
يه مثقال گه توي شكمش نيست ميخواد به شمس العماره برينه !
يه چيز بگو بگنجه !
يه حموم خرابه چهل تا جومه دار نميخواد !
يه خونه داريم پنبه ريسه ، ميون هفتاد ورته !
يه دست به پيش و يه دست به پس !
يه دست صدا نداره !
يه دستم سپر بود، يه دستم شمشير، با دندونام كه نميتونم بچنگم !
يه ديوانه سنگي به چاه ميندازه كه صدعافل نميتونه بيرون بياره !
يه روده راست توي شيكمش نيست !
يه روزه مهمونيم و صد ساله دعاگو !
يه روز حلاجي ميكنه سه روز پنبه از ريش ور ميچينه !
يه سال بخور نون و تره صد سال بخور نون كره !
يه سال روزه بگير آخرش با فضله سگ افطار كن !
يه سوزن بخودت بزن و يه جوالدوز به مردم !
يه سيب و كه به هوا بندازي تا بياد پائين هزار تا چرخ ميخوره !
يه شكم سير بهتر از صد شكم نيم سير !
يه عمر گدائي كرده هنوز شب جمعه رو نميدونه ! يه كاسه چي صد تا سرناچي !
يه كفش آهني ميخواد و يه عصاي فولادي !
يه كلاغ و چهل كلاغ !

یه گوشش دره یه گوشش دروازه !
یه لاش کردیم نرسید دو لاش کردیم که برسد !
یه لقمه نون پرپری من بخورم یا اکبری !
یه مرید خر بهتر از یه ده شیش دانگ !
یه مو از خرس کندن غنیمته !
یه مویز و چل قلندر !
یه نه بگو، نه ماه رو دل نکش !
یه وقت از سوراخ سوزن تو میره یه وقت از در دروازه تو نمیره !
یکی به نعل و یکی به میخ !
یکی چهارشنبه پول پیدا میکنه یکی گم میکنه !
یکی کمه، دوتا غمه ، سه تا خاطر جمه !
یکی مرد و یکی مردار شد یکی به غضب خدا گرفتار شد !
یکی میبره یکی میدوزد !
یکی گفت : مادرم را میفروشم . گفتند : که چطور مادرت را میفروشی ؟ گفت : قیمتی میگم که نخرند !
یکی میمرد ز درد بینوایی - یکی میگفت خانوم زردک میخواهی؟!
یکی نون نداشت بخوره پیاز میخورد که اشتهاش واشه !
یکی یه دونه یا خل میشه یا دیوونه !

این کتاب از وبلاگ میهن کتاب دانلود شده است.
mihanketab.blogfa.com

برای دریافت اطلاعات بیشتر
و آگاهی از جدیدترین کتابهای اضافه شده،
به صفحه فیس بوک میهن کتاب پیوندید.
facebook.com/mihanketab